

SYBILLA KONKURS NA WYDARZENIE MUZEALNE ROKU

Idea powołania do życia konkursu na najwybitniejsze dokonania w obszarze działalności muzealnej zrodziła się trzydzieści lat temu. W 1980 r. zespół ekspertów w Ministerstwie Kultury określił założenia i zasady regulaminowe, po czym ogłoszono nabór zgłoszeń do pierwszej edycji Ogólnopolskiego Konkursu na Najciekawsze Wydarzenie Muzealne Roku. Od tego czasu wyróżnienie w konkursie jest najwyższą formą uznania osiągnięć w polskim muzealnictwie.

Przez trzydzieści lat konkurs zmieniał się pod względem m.in. sposobu wyłaniania i nagradzania zwycięzców, przyznawanych nagród, powoływania i pracy jury. Określone jednak na samym początku przez jego inicjatorów główne założenie nagradzania i upowszechniania najwybitniejszych osiągnięć ze wszystkich obszarów działalności muzealnej pozostało niezmienione.

Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie było pierwszą instytucją, której Ministerstwo Kultury powierzyło organizację konkursu. Regulamin przewidywał wówczas możliwość nadesłania przez każde z polskich muzeów prezentacji jednego zrealizowanego projektu, bez względu na jego charakter. Formuła była bardzo uproszczona, nie przewidywała podziału na kategorie tematyczne, traktując wszystkie zgłoszenia na równi. Sytuacja

taka stawiała przed Ogólnopolską Komisją Ocen – jury konkursu – karkołomne zadanie dokonania wyboru najlepszych spośród często trudno porównywalnych projektów, reprezentujących różne dziedziny statutowej działalności muzeów.

W początkowym okresie konkurs nie cieszył się dużym zainteresowaniem. Ze wszystkich uprawnionych regulaminem instytucji służywało około 30 zgłoszeń z zakresu gromadzenia zbiorów, dokonań naukowych, konserwacji, wystaw stałych i czasowych, działalności oświatowej. Z roku na rok liczba ta systematycznie wzrastała.

W 1990 r. na konkurs wpłynęło 70 zgłoszeń. Regulamin nakazywał wówczas komisji ocenę projektów pod względem wartości merytorycznej, na którą składało się ich znaczenie naukowo-dokumentalne, walory estetyczne, dydaktyczno-wychowawcze, zaangażowane środki, warunki organizacyjno-finansowe danego muzeum. Od 1993 r. wprowadzono istotną zmianę w skali ocen, ustanawiając Grand Prix, nagrodę specjalną, nagrody I, II i III stopnia oraz wyróżnienia.

Przełomowym dla konkursu był rok 2000, w którym Ministerstwo Kultury powierzyło jego realizację Muzeum Narodowemu w Warszawie. Nadana wówczas konkursowi nowa nazwa, Wydarzenie Muzealne Roku – *Sybilla*, obowiązuje do dzisiaj. Odtąd *Sybilla*, mitologiczna postać wieszczki przepowiadającej przyszłość,

stała się patronką konkursu. Imieniem Sybilli nazwano również zaprojektowane i wykonane przez wybitną rzeźbiarkę Zofię Wolską statuetki wręczane laureatom konkursu w trakcie kolejnych jego edycji do 2008 roku.

Niezmiernie ważną wprowadzoną wówczas zmianą regulaminową było ustanowienie dziesięciu kategorii konkursowych obejmujących różne dziedziny działalności muzealnej. Zabieg ten niewątpliwie uporządkował i ułatwił ocenę zgłaszanych projektów. Nie musiały już ze sobą konkurować obszary muzealnej działalności o całkowicie odmiennym charakterze. Jury zyskało przez to większą swobodę w zestawianiu, ocenie i wyborze najlepszych zgłoszeń. Regulamin przewidywał wyróżnienia w ramach następujących kategorii: 1. wystawy sztuki, 2. wystawy archeologiczne, 3. wystawy historyczne, biograficzne i literackie, 4. wystawy etnograficzne, 5. wystawy przyrodnicze, techniczne i medyczne, 6. publikacje, 7. programy edukacyjne, oświatowo-wychowawcze i promocyjne, 8. osiągnięcia z zakresu działalności naukowej, 9. dokonania z zakresu konserwacji, 10. dokonania z zakresu zarządzania i organizacji. Do roku 2003 przyznawano również nagrody w ramach kategorii wystawy zorganizowane ze zbiorów zagranicznych. Zrezygnowano z niej z powodu zbyt małej liczby napływających zgłoszeń. W walce o Grand Prix i nagrody w poszczególnych kategoriach zabiegały instytucje muzealne, które zgodnie z regulaminem mogły składać po jednej propozycji w każdej z nich. Nie było jednak możliwości, aby zgłosić projekt (np. wystawę) bądź jakkolwiek jego część (katalog, plan promocji) w innej kategorii. Nastąpiło stopniowe zwiększenie zainteresowania konkursem, o czym najlepiej świadczy rosnąca z roku na rok liczba przesyłanych zgłoszeń – z 90 w roku 2000 do ponad 200 w 2010. Było to niewątpliwie zasługą wprowadzonych wówczas zmian, jak również większej aktywności programowej samych muzeów.

W 2006 r. organizator wydarzenia, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wprowadziło nowe zasady powoływania jury konkursu. Do tej pory w gronie jurorów zasiadali zaproszeni przez organizatora dyrektorzy muzeów, muzeolodzy, osoby silnie związane z muzealnictwem. Posiedzenie XXVI edycji obradowało w zupełnie zmienionym składzie. Do grona jurorów zostali zaproszeni przedstawiciele świata naukowego, historycy i krytycy sztuki, kulturoznawcy. Zasada ta została przyjęta również w kolejnych edycjach konkursu.

Zmiana w systemie wyłaniania zwycięzców została wprowadzona w 2009 roku. Zrezygnowano wówczas z nagrody Grand Prix, trójstopniowego nagradzania zgłoszeń w ramach każdej z kategorii i przyznawania wyróżnień. Wprowadzono system nominacji do nagrody

głównej w danej kategorii i wytypowania spośród nominowanych zwycięzcy. Dzięki takiemu rozwiązaniu wszystkie projekty, które uzyskały nominacje, były równie ważne. System ten wzorowany na filmowych Oscarach – wzmocnił rangę pierwszego miejsca, usprawnił przebieg gali wręczenia nagród i zwiększył emocje wśród jej uczestników.

Uroczysta gala trzydziestej edycji Sybilli w 2010 r. odbyła się w Muzeum Narodowym w Warszawie. Dla Muzeum Narodowego było to więc pożegnanie z konkursem po dziesięciu latach prowadzenia sekretariatu organizacyjnego. XXXI edycję konkursu realizował Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Sybilla z całą pewnością będzie, podobnie jak w poprzednich latach, niejednokrotnie przechodzić modyfikacje regulaminowe i organizacyjne. Wydaje się jednak, że najważniejsze jest zachowanie charakteru tego wydarzenia jako święta muzeów i muzealników.